

O'ZBEKISTON
FANLAR AKADEMIYASI
TARIX INSTITUTI

CHDPU
CHIRCHIQ DAVLAT
PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

CHIRCHIQ SHAHAR HOKIMLIGI

CHIRCHIQ DAVLAT
PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

TOSHKENT VOHASI TARIXIGA DOIR ZAMONAVIY TADQIQOTLAR

mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy
konferensiya materiallari

2025-yil 29-30-may

Chirchiq - 2025

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN
VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI
GUMANITAR FANLAR FAKULTETI
TARIX KAFEDRASI**

TOSHKENT VOHASI TARIXIGA DOIR ZAMONAVIY TADQIQOTLAR

mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari

2025-yil 29-30-may

Chirchiq– 2025

Toshkent vohasi tarixiga doir zamonaviy tadqiqotlar. Respublika ilmiy amaliy konferensiya materiallari to'plami, II Tom. – Toshkent: «Zebo print», 2025. 305 b.

Mas'ul muharrir:

G.Muxamadiyev – kimyo fanlari doktori, professor

Tahrir hay'ati:

R.A.Ikramov - yuridik fanlar doktori, professor

Y.X.Gaffarov - tarix fanari nomzodi, professor

D.B.Axmadjanov - pedagogika fanari bo'yicha falafa doktori, dotsent

O.M.Normatov - tarix fanari bo'yicha falafa doktori, dotsent

Sh.B.Jumayeva - tarix fanari bo'yicha falafa doktori, dotsent

O.H.Jaynarov - tarix fanari bo'yicha falafa doktori, dotsent

I.S.Joldasov - pedagogika fanari bo'yicha falafa doktori, dotsent

S.Toshev – katta o'qituvchi

Ushbu to'plamda Qadimgi va o'rta asrlarda Toshkent vohasi, XIX – XX asrlarda Toshkent vohasi: zamonaviy tadqiqotlar va yondashuvlar, mustaqillik yillarida Toshkentning ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy taraqqiyot tarixi, Toshkent vohasi arxeologiyasi va etnologiyasi bo'yicha tadqiqotlar va ularning yo'nalishlari, Chirchiq shahri tarixi, buguni va istiqbollari, O'zbekiston tarixining dolzarb masalalariga bag'ishlangan ilmiy maqola va tezislar o'rin olgan. Konferensiya materiallaridan tarixchilar, ijtimoiy- soha mutaxassislari, ilmiy xodimlar, mustaqil izlanuvchilar, doktorantlar, talabalar, professor- o'qituvchilar hamda barcha qiziquvchilar foydalanishlari mumkin.

Mazkur to'plamga kiritilgan materiallarning mazmuni, undagi statistik ma'lumotlar va me'yoriy hujjatlar to'g'riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalarga mualliflarning o'zlari mas'uldirlar.

© Chirchiq davlat universiteti, 2025.

© «Zebo print» nashriyoti, 2025.

SO‘Z BOSHI

Toshkent vohasi - o‘zining qadimiy va boy tarixiy merosi, betakror tabiiy- iqlimiy sharoitlari, madaniy xilma - xilligi va strategik geografik joylashuvi bilan nafaqat O‘zbekiston, balki butun Markaziy Osiyo sivilizatsiyasi rivojida alohida o‘rin egallagan mintaqalardan biri hisoblanadi.

Hududning tabiiy resurslarga boyligi, unumdor yerlar, serhosil vodiysi, tog‘ etaklaridagi muhofazali hududlar, shuningdek, o‘ziga xos flora va fauna tizimi qadimdan voha aholisi hayot tarzining shakllanishiga bevosita ta’sir ko‘rsatgan. Bu yerda asrlar davomida chorvachilik va dehqonchilik bilan bog‘liq iqtisodiy faoliyat uyg‘unlashib borar, ijtimoiy- iqtisodiy tizim o‘ziga xos shaklga ega bo‘lgan.

Toshkent vohasi - tarixiy jarayonlar chorrahasida joylashgan bo‘lib, Buyuk Ipak yo‘lining muhim nuqtalaridan biri sifatida qadimdan savdo, madaniyat va siyosiy aloqalarning markazi bo‘lib xizmat qilgan. Bu voha orqali o‘tgan karvon yo‘llari Sharq va G‘arb o‘rtasida nafaqat tovarlar almashinuvi, balki g‘oyalar, dinlar, texnologiyalar va ilm- fan rivoji uchun ham zamin yaratgan. Hududda joylashgan qadimiy shaharlar, qo‘rg‘onlar, me’moriy yodgorliklar va arxeologik topilmalar bugungi kunda nafaqat milliy, balki jahon tarixchiligining e’tibor markazida turibdi. Toshkent vohasi tarixini o‘rganish - o‘z navbatida, butun Markaziy Osiyo sivilizatsiyaviy taraqqiyotini chuqur anglash uchun mustahkam ilmiy asos bo‘lib xizmat qiladi.

Shu bois, Toshkent vohasi faqat tarixiy o‘tmish nuqtai nazaridan emas, balki bugungi kunda ham ilmiy izlanishlar, arxeologik tadqiqotlar va madaniy merosni saqlab qolish sohasida dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Bugungi konferensiyamizning asosiy maqsadi - Toshkent viloyati tarixini ilmiy asosda chuqur tadqiq etish, so‘nggi yillarda amalga oshirilgan izlanishlar va ularning natijalarini muhokama qilish hamda istiqboldagi ilmiy yo‘nalishlar va vazifalarni belgilab olishdan iborat. Shu munosabat bilan biz, tarix sohasida izlanish olib borayotgan yetuk olimlar va yosh tadqiqotchilarni ushbu anjumanga taklif etdik.

Mazkur anjuman tarix fanining nazariy va amaliy jihatlarini uyg‘unlashtirishga xizmat qiladi. U zamonaviy ilmiy metodologiyalar asosida olib borilayotgan tadqiqotlar, innovatsion yondashuvlar va xalqaro ilmiy hamkorlikning istiqbolli yo‘nalishlarini muhokama qilish uchun qulay maydon yaratadi.

Shu o‘rinda, ushbu konferensiyaning tashkiliy ishlarida faol ishtirok etgan barcha professor- o‘qituvchilarga, talabalarga, hamkor tashkilotlarga

chuqur minnatdorchilik bildiraman. Sizlarning fidokorona mehnatingiz tufayli ushbu tadbirni yuqori saviyada o'tkazishga erishmoqdamiz.

Barchangizga ilmiy izlanishlaringizda ulkan zafarlar tilayman va bugungi konferensiya mazmunli, samarali hamda ilhomlantiruvchi bo'lishiga ishonch bildiraman..

Chirchiq davlat pedagogika universiteti rektori, kimyo fanlari doktori, professor G.I.Muxamedov

4. 2. Amir Temur. "Temur Tuzuklari". "Buyuk davlatchilik silsilasi"turkumi – T. 2020.
5. 3. , "Zafarnoma". , "Sharq" nashriyoti. T.: 1997 y

QADIMGI TOSHKENT VOHASI

*Egamov Diyorbek Inomjon o'g'li,
Chirchiq Davlat Pedagogika Universiteti 1-bosqich talabasi*

Annotatsiya: Mazkur maqolada qadimgi Toshkent vohasining tarixiy-geografik holati, dastlabki aholi punktlari, madaniy yodgorliklari hamda iqtisodiy-siyosiy rivojlanishi haqida so'z yuritiladi. Ushbu maqola, Toshkentning qadimgi davrdagi ijtimoiy-siyosiy hayotini chuqur tahlil etib, uning O'rta Osiyo va dunyo tarixidagi o'rnini aniqlashga qaratilgan.

Kalit so'zlar: Toshkent vohasi, qadimgi shaharlar, arxeologik yodgorliklar, Zangiota, Qovunchi madaniyati, savdo yo'llari, madaniy aloqalar, qadimgi iqtisodiyot

Toshkent vohasi, Markaziy Osiyoning qadimiy hududlaridan biri bo'lib, o'zining strategik joylashuvi va boy tarixiy merosi bilan diqqatga sazovor. Toshkentning qadimiy davrlari haqida arxeologik va tarixiy manbalar ko'plab ma'lumotlarni taqdim etadi. Toshkent vohasining qadimdan aholisi uchun qulay yashash sharoitlari mavjud bo'lib, bu hududda ilk madaniy markazlar shakllangan. Toshkentning qadimgi tarixini o'rganish, nafaqat Toshkentning o'zining rivojlanishiga, balki butun O'rta Osiyo va uning madaniyati, iqtisodiyoti haqida ham to'liq tasavvurga ega bo'lishga imkon beradi.

Toshkent vohasining tarixiy o'tmishi haqida ko'plab ilmiy izlanishlar mavjud. Bu maqolada qadimgi Toshkent va uning atrofidagi vohalarda yashagan aholi, madaniy yodgorliklar, savdo va iqtisodiy aloqalar, shuningdek, madaniyatlararo ta'sirlar keng yoritiladi.

Toshkent vohasi O'rta Osiyoning markazida joylashgan bo'lib, uning geografik joylashuvi tarixan uning muhim savdo va madaniyat markazi bo'lishiga imkon yaratgan. Vohaning eng muhim xususiyatlaridan biri, u asrlar davomida O'rta Osiyoning turli madaniyatlari va xalqlari o'rtasidagi savdo va madaniy aloqalarining chorrahasi bo'lganidir. Ushbu voha hududi, ayniqsa, Sirdaryo va Amudaryo o'rtasida joylashgan bo'lib, qadimda savdo yo'llarining muhim bo'g'ini bo'lgan. Shuningdek, Toshkent vohasining iqlimi va tabiiy resurslari ham bu yerda qadim zamonlardan aholi yashashiga qulay sharoit yaratgan.

Vohada qadimiy shaharlar, masalan, Zangiota, Qovunchi, Toshkentning o'zida bo'lgan arxeologik qazilmalar asosida uning tarixiy rivojlanishi haqida qiziqarli ma'lumotlar mavjud. Toshkent vohasining madaniy va iqtisodiy rivojlanishi uning geosiyosiy ahamiyatini ta'minlab, hududni mamlakatlararo savdo va madaniyat almashishining markaziga aylantirgan.

Toshkent vohasidagi qadimiy madaniyatlar, o'zining boy arxeologik merosi bilan ajralib turadi. Arxeologik tadqiqotlar Toshkent vohasining qadimgi davrlarida, miloddan avvalgi II mingyillikda ham aholi yashaganligini ko'rsatadi. Toshkentning qadimiy aholisining yashash tarzini, ularning iqtisodiy faoliyatini va madaniy yodgorliklarini o'rganish, bu davrning ijtimoiy tuzilmasi va madaniy merosini aniqlashga yordam beradi.

Zangiota, Qovunchi madaniyati Toshkent vohasining eng qadimiy madaniyatlari sifatida tanilgan. Bu madaniyatlarning yodgorliklari va materiallaridagi izlanishlar Toshkentning qadimgi davrda yirik madaniy markazlardan biri bo'lganligini isbotlaydi. Shu bilan birga, Toshkentning qadimgi shaharlarida turli xil hunarmandchilik turlari, jumladan kulolchilik, metall ishlov berish, to'qimachilik va boshqa san'at turlari rivojlangan.

Toshkent shahridagi qadimiy arxitektura yodgorliklari, jumladan, masjidlar, saroylar va boshqa muhim inshootlar orqali bu davrning madaniy jihatlarini o'rganish mumkin. Arxeologik qazilmalar Toshkentda qadimiy me'moriy obidalar va sanoat inshootlari mavjudligini ko'rsatadi, bu esa shaharning iqtisodiy va madaniy ahamiyatini oshiradi.

Toshkent vohasi qadimgi davrda muhim savdo yo'llarining chorrahasi bo'lib, u butun O'rta Osiyo va uning atrofidagi hududlar bilan iqtisodiy aloqalarda bo'lgan. Ushbu hududdagi savdo faoliyati asosan ipak, baharatlar, toshlar, paxta va boshqa qimmatbaho mahsulotlar bilan bog'liq bo'lgan. Toshkentning savdo yo'llaridagi ahamiyati shundaki, u Sharq va G'arbni bog'lab turuvchi muhim yo'l bo'lgan. Bu esa Toshkentni faqat iqtisodiy markaz emas, balki madaniy va ilmiy markazga ham aylantirgan.

Savdo va iqtisodiyotning rivojlanishi Toshkentning madaniy hayotiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatgan. Toshkentda qurilgan ilmiy va diniy markazlar, masalan, madrasalar va ilmiy maktablar, o'sha davrda xalqaro miqyosda mashhur bo'lgan. Toshkentda shakllangan iqtisodiy tizim, hunarmandchilik va savdo faoliyatlari vohaga boy iqtisodiy meros qoldirgan.

Toshkentning qadimgi tarixida madaniyatlararo aloqalar juda muhim o'rin tutgan. Toshkent o'zining geografik joylashuvi sababli, turli xalqlarning madaniyatlarining kesishgan nuqtasi bo'lgan. Yunon, hind, arab va turk

madaniyatlarining Toshkentga ta'siri keng tarqalgan. Ushbu madaniy aloqalar Toshkentda turli xil san'at va ilmiy an'analarni rivojlantirgan.

Shuningdek, Toshkentda qurilgan masjidlar, madrasalar va boshqa arxitektura yodgorliklari o'sha davrning madaniy merosini aks ettiradi. Toshkentda ilmiy va diniy markazlar faoliyat yuritgan va bu markazlar o'z davrida xalqaro miqyosda mashhur bo'lgan.

Qadimgi Toshkent vohasi o'zining strategik o'rni, iqtisodiy va madaniy ahamiyati bilan o'rta asrlar tarixida juda katta rol o'ynagan. Toshkentning qadimiy davrlarini o'rganish orqali biz faqatgina bu hududning o'zini, balki butun O'rta Osiyo va uning madaniy va iqtisodiy tarixini yanada chuqurroq anglashimiz mumkin. Toshkent vohasi qadimgi savdo yo'llari orqali butun dunyo bilan madaniy va iqtisodiy aloqalar o'rnatgan, bu esa uni o'sha davrning eng muhim madaniy markazlaridan biriga aylantirgan. Toshkentning arxeologik yodgorliklari, qadimiy shaharlari va madaniy merosi bugungi kunda ham o'rganishga va saqlashga muhtoj boy tarixiy manbalardir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. G'iyosov, M. A., & Qodirov, A. T. Toshkent va uning atrofidagi qadimiy madaniyatlar. Toshkent: O'zbekiston fanlar akademiyasi nashriyoti. 2022.
2. Shavkatov, B. S. O'rta Osiyodagi qadimiy shaharlar va madaniyatlar. Samarqand: Akademnashr. 2023.
3. Karimov, I. Toshkent vohasi: Geografiya va tarixiy meros. Tashkent: Yangi O'zbekiston nashriyoti. 2022.
4. Tursunov, M. S. Qadimgi Toshkent va uning iqtisodiy aloqalari. Toshkent: Markaziy Osiyo ilmiy izlanishlari. 2023.
5. Jumanazarov, A. S. Arxeologiya va madaniyatlararo aloqalar. Toshkent: Alisher Navoiy nomidagi nashriyot. 2022.

O'ZBEKISTONDA QADIMGI TOSHKENT

Iskandarova Nigina Marat qizi,

Chirchiq Davlat Pedagogika Universiteti 2-bosqich talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekistondagi qadimiy Toshkent shahrining tarixiy rivojlanishi, uning ijtimoiy, madaniy, iqtisodiy va siyosiy hayoti chuqur tahlil etilgan. Toshkentning o'rta asrlar davrida muhim madaniy va savdo markazi sifatida rivojlanishi, shahar hududidagi arxeologik yodgorliklar va madaniyatlararo aloqalarning roli alohida o'rganilgan.

AN'ANALARI	
D.Normurodov BO'STONLIQ TUMANI "SIJAK" MFY OLIB BORILGAN YANGI ARXEOLGIK TADQIQOTLAR XUSUSIDA	93
D.Muhammadiyeva TOSHKENT VILOYATI HAQIDA	96
S.Ergasheva XO'JA AHROR VALIY BUYUK SIYMO	100
R.Do'smurodov CHIRCHIQ SHAHRI TARIXI, BUGUNI VA ISTIQBOLLARI	103
Sh.Ashurova SOHIBQIRON AMIR TEMURNING HARBIY FAOLIYATIDAGI TUTGAN O'RNI	107
D.Egamov QADIMGI TOSHKENT VOHASI	111
N.Iskandarova O'ZBEKISTONDA QADIMGI TOSHKENT	113
A.Egamurodov O'ZBEKISTON-FRANSIYA DIPLOMATIK MUNOSABATLARINING SHAKLLANISHI VA TARAQQIYOT YO'LI (1991-2024)	116
X.Eralov TOSHKENT VOHASINING QADIMGI SHAHARLARI (CHOCH VA BINKAT)	120
Ch.Ergasheva O'ZBEKISTON VA VENGRIYA O'RTASIDAGI IKKI TOMONLAMA HAMKORLIK: ZAMONAVIY BOSQICH VA ISTIQBOLLAR	126
Sh.Erimbetova QADIMGI O'RTA ASRLARDA TOSHKENT VOHASI	129
A.Erkinov QADIMGI VA O'RTA ASRLARDA TOSHKENT VOHASI	132
S.Erlapasov XII-XV ASRLARDA RUSDA SIYOSIY IQTISODIY-IJTIMOIOY RIVOJLANISHI	135
S.Eshboboyev EFTALIYLAR DAVRIDA CHOCH	137
Y.Usmonova DAVAN DAVLATI: FARG'ONANING QADIMGI SIYOSIY TUZUMI VA XITOY BILAN MUNOSABATLARI	140
F.Eshimova SHARQIY TURK XOQONLIGI	143
R.Yolg'oshev SHOSHEPA – TOSHKENTNING ENG QADIMGI MANZILGOHI	146
D.Eshmuhamedova CHIRCHIQ SHAHRINING VUJUDGA KELISH TARIXI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLI	149
M.Eshquvvatova MUSTAQILLIK YILLARIDA TOSHKENT: IJTIMOIIY-IQTISODIY VA MADANIY TARAQQIYOT TARIXI	154
S.Esonova MUSTAQILLIK YILLARIDA TOSHKENT: IJTIMOIIY-IQTISODIY VA MADANIY TARAQQIYOT TARIXI	157
L.Ochilodiyev AMIR TEMUR VA TEMURIYLAR DAVRI MANBASHUNOSLIGI VA TARIXNAVISLIGI	160
M.Rixsiboyeva BUYUK TEMURNING TOLERANTLIK SIYOSATI, YHUD ISLOM DINIGA BO'LGAN MUNOSABATI	165
D.Gulyamov SOHIBQIRONGA YO'LBOSHCHI BO'LGAN PIRLAR	168
Z.Xurramova SOHIBQIRON AMIR TEMURNING O'ZBEKISTON TARIXIDA TUTGAN O'RNI	176

TOSHKENT VOHASI TARIXIGA DOIR ZAMONAVIY TADQIQOTLAR

mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy konferensiya

Mas'ul muharrir:

G.Muxamadiyev – kimyo fanlari doktori, professor

Tahrir hay'ati:

R.A.Ikramov - yuridik fanlar doktori, professor

Y.X.Gaffarov - tarix fanari nomzodi, professor

D.B.Axmadjanov - pedagogika fanari bo'yicha falafa doktori, dotsent

O.M.Normatov - tarix fanari bo'yicha falafa doktori, dotsent

Sh.B.Jumayeva - tarix fanari bo'yicha falafa doktori, dotsent

O.H.Jaynarov - tarix fanari bo'yicha falafa doktori, dotsent

I.S.Joldasov - pedagogika fanari bo'yicha falafa doktori, dotsent

S.Toshev – katta o'qituvchi

Mazkur to'plamga kiritilgan materiallarning mazmuni, undagi statistik ma'lumotlar va me'yoriy hujjatlar to'g'riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalarga mualliflarning o'zlari mas'uldirlar.

© Chirchiq davlat universiteti, 2025.

© «Zebo print» nashriyoti, 2025.